

INFORMACIJOS APIE KOMPANIJOS GOOGLE VYKDOMO VAIZDO FIKSAVIMO BEI PANORAMINIŲ NUOTRAUKŲ DARYMO PASLAUGOS (GOOGLE STREETVIEW) APIBENDRINIMAS

2010-12-20
Vilnius

2007 m. gegužės 25 d. keliuose Jungtinių Amerikos Valstijų miestuose kompanija Google pradėjo naująjį savo projektą Google Streetview. Specialiai tokiam darbui pritaikyti automobiliai, o sunkiau pasiekiamose vietovėse – dviratės transporto priemonės, važinėdamos miestų gatvėse, užmiesčio zonose fotografuoja aplinką 360 laipsnių horizontaliu ir 290 laipsnių vertikaliu kampu, nuotraukas išsaugo automobilyje įmontuoto kompiuterio kietajame diske, kurias vėliau Google specialistai pertvarko ir pritaiko internetiniam naudojimui. Praktinė projekto reikšmė – Google Maps paslaugos naudotojai gali vizualiai tirti ir naršyti norimą vietą žemėlapyje. Kompanijos teigimu, vaizdo fiksavimas nėra nukreiptas į asmenų privatumo interesus, o tik vystoma ir proporcingai tobulinama teisėta kartografinių paslaugų sfera.

2008 m. liepos 2 d. Streetview paslauga pradėta naudoti Europos valstybėse Prancūzijoje ir Italijoje, vėliau Ispanijoje bei Jungtinėje Karalystėje.

Kartu su nauja paslauga iškilo ir naujos problemos. Užfiksuotose nuotraukose matėsi vyrai išeinantys iš striptizų klubų, protestuotojai prie aborto klinikų, žmonės prie įvairių institucijų ir įstaigų, prie kurių jie nenorėjo būti matomi.

Europos Sąjungos valstybių pozicijos

2008 m. Prancūzijos duomenų apsaugos priežiūros institucija nustatė, kad Google atliekamas vaizdo fiksavimas yra teisėtas, jei imamasi specialiųjų apsaugos priemonių bei bus įvykdyta sąlyga, kad Google informuos duomenų subjektus apie jų teises. Šios priemonės yra:

1. Automatinis veidų ir automobilių numerių maskavimas (vaizdas suliejamas taip, kad nebūtų identifikuojamas asmuo);

2. Numatyta aiški galimybė duomenų subjektui kreiptis į Google dėl savo duomenų, tokių kaip namo vaizdas ar kt. panaikinimo ar išėmimo iš interneto.

Tais pačiais metais Jungtinės Karalystės Informacijos komisionieriaus biuras išplatino pranešimą spaudai, kuriame teigiama, kad jį tenkina esamos duomenų subjektų asmens duomenų apsaugos priemonės bei „realaus vaizdo pateikimo“ galimybės nebuvimas, kadangi tarp nuotraukos padarymo ir jos patalpinimo yra nemažas laiko tarpas. 2010 m. šioje šalyje kilo problemų dėl Streetview veiklos, pvz.: Ministro pirmininko namas nėra matomas Streetview žemėlapiuose, tokiu būdu kyla klausimas dėl dvigubų standartų taikymo.

Pagrindinės apsaugos garantijos Vokietijoje, vykdančios projektą Streetview:

1. Automatinis veidų ir automobilių registracijos numerių maskavimas, vaizdo „suliejimas“;

2. Duomenų subjekto teisė reikalauti, kad būtų ištrinti jo asmens duomenis;

3. Neapdorotų „jautrių“ duomenų saugojimas.

Nuo 2009 m. gegužės mėnesio Vokietijoje nuo 10000 iki 99999 tūkstančių žmonių (tikslaus skaičiaus Google neatskleidžia) pateikė skundus panaikinti jų namų atvaizdus iš Streetview sistemos. Vokietijos duomenų apsaugos priežiūros institucija pradėjo tyrimą dėl galimų duomenų subjektų teisių pažeidimų.

2008 m. Google atstovai keliavo po Europą pristatydami projektą Google Streetview duomenų apsaugos institucijoms. Olandijoje pristatant projektą duomenų apsaugos priežiūros institucijoje buvo įgyvendintos papildomos apsaugos priemonės:

1. Nuotraukos, kuriose matomi gyvenamųjų namų numeriai, talpinamos tokios kokybės, kad negalima matyti numerių;
2. Bendradarbiavimas su įvairiomis kompanijomis ir institucijomis, kurios, galbūt norėtų, kad nuotraukos su pavaizduotais šių įstaigų pastatais būtų išimtos iš sistemos.

2010 m. vasarį Graikija susitiko su Google atstovais ir aptarė anksčiau nagrinėtus klausimus bei dar esamas problemines sritis. Pagal Google duomenų saugojimo politiką, žmonių veidus jie maskuoja, sulieja vaizdą, ar kitaip pakeičia per 12 mėnesių nuo fotografijų padarymo iki jų publikavimo internete ir kad šis terminas negali būti sutrumpintas, nes tai gali pakenkti vaizdų kokybei, bei žemėlapių paslaugai. Graikai paprašė pateikti išsamesnę techninę analizę, kodėl šis terminas negali būti trumpesnis. Google nepateikė informacijos apie saugumo priemonės, kurių imtasi norint apsaugoti „jautrius“, perteklinius duomenis, pradedant jų rinkimu, tvarkymu, ir trynimu. Google atsakė, kad tam reikalinga rimtesnė diskusija.

Prieš kurį laiką Graikija pranešė Google, kad ji svarsto galimybę, kad žmonių informavimas galėtų būti vykdomas per žiniasklaidos priemones, kaip „išankstinis duomenų subjektų informavimas apie jų asmens duomenų tvarkymą“. Google savo ruožtu pranešė, kad jie persvarstys savo poziciją. Kompanija atsisakė paskirti savo nuolatinį atstovą Graikijoje, kadangi tai nėra priimtina kompanijos vidinei politikai.

Graikija taip pat paprašė, kad kompanijos naudojami fotoaparato stiebai būtų žemesni, tačiau kompanija paprieštaravo teikdama, jog, jei bus fotografuojama žemesniame aukštyje, bus fiksuojama daug perteklinių duomenų (vairuotojų veidai ir t.t.)

Kitas Graikijos prašymas buvo sustabdyti fotografavimą tokiose vietose, kur galima užfiksuoti slaptą informaciją (policija, valdžios institucijos), be to, pateikti informaciją apie tai, kaip Google tvarkosi su žmonių prašymais panaikinti jų veidus. Google pranešė, kad pateiks informaciją kaip tokie duomenys yra tvarkomi.

Švedijos duomenų apsaugos priežiūros institucija pranešė, kad įvykusio susitikimo su Google atstovais metu Google informavo apie duomenų rinkimą, tvarkymą, saugojimą, privatumo problemas bei apie automatinį veidų bei automobilių numerių maskavimo mechanizmą. Švedija pabrėžė, kad šalyje yra jau veikiančių panašių paslaugų, tačiau duomenų apsaugos įstatyminė bazė jiems netaikoma, nes paslaugos teikiamos remiantis Švedijos pamatiniu raiškos laisvės įstatymu (Swedish Fundamental Law on Freedom of Expression). Todėl Švedijos duomenų apsaugos priežiūros institucija negalėtų kištis, jei žmonių veidai ar automobilių numeriai nebūtų maskuojami.

Olandija. 2010 m. vasarį Google užsiregistravo Olandijoje kaip duomenų valdytojas. 2001 m. Olandijos duomenų apsaugos priežiūros institucija (DAPI) suteikė leidimą panašiai veiklai, tik kitai organizacijai, kuri vykdė fotografavimą 360 laipsnių kampu, vėliau naudodama pastatų nuotraukas jų vertei nustatyti. Olandų DAPI pareiškė – tai teisėtas duomenų valdytojo interesas. Remiantis šiuo sprendimu Olandų DAPI mano, kad Google turi teisėtą interesą fotografuoti ir platinti Streetview nuotraukas, jei tik imasi visų duomenų apsaugai užtikrinti reikalingų priemonių. Svarbiausios iš jų:

- Fotografavimas turi būti orientuotas į objektus, o ne į žmones. Tačiau, jei patenka žmonės, veidai turi būti maskuojami siekiant geriausios kokybės;
- Google turi vengti daryti fotografijas, kuriomis gali būti pažeistas duomenų subjekto privatumas, pvz., šalia aukšto saugumo lygi turinčių pastatų, ligoninių ir t.t.
- Žmonės turi būti išsamiai informuoti apie tai;
- Žmonės turi turėti aiškia ir lengvai prieinamą galimybę pareikšti nenorą, kad jų duomenys būtų tvarkomi;
- Google turėtų saugoti neapdirbtus duomenis ne ilgiau nei to reikia.

29 Darbo grupės pozicija

Google Streetview gali būti vertinama kaip paslauga, kuri apima asmens duomenų tvarkymą („neapdoroti duomenys“ – t.y. duomenų subjektų nuotraukos, automobilių (registracijos numerių) nuotraukos, gyvenamųjų namų su numeriais ir gatvių pavadinimais nuotraukos). Kompanija Google yra registruota Jungtinėse Amerikos Valstijose, tačiau savo veiklą vykdo (tvarko duomenų subjektų asmens duomenis) Europos Sąjungos teritorijoje, todėl tokiai veiklai turi būti taikoma Europos duomenų apsaugos direktyva.

Teisėtas Streetview paslaugos pagrindas galėtų būti duomenų valdytojo teisėtas interesas: Google galėtų teisėtai vykdyti vaizdo fiksavimą ir vėlesnį duomenų tvarkymą vystant Streetview projektą, su sąlyga, kad Google imtųsi visų būtinų priemonių, siekiant užtikrinti balansą tarp duomenų subjektų teisių ir privatumo apsaugos. Tokios priemonės *inter alia* apimtų:

1. Diegti ir toliau taikyti aukščiausios kokybės „vaizdų suliejimo“ technologijas, norint, kad būtų apsaugoti duomenų subjektai ar jų automobiliai nuo galimo identifikavimo. Kadangi „vaizdų suliejimo“ technologija ir toliau bus taikoma, ateityje reikėtų maskuoti ne tik žmonių veidus, bet ir visą kūną, kadangi šiuo metu, net ir suliejus veido atvaizdą, kai kuriais atvejais galima identifikuoti duomenų subjektą.

2. Google turėtų vengti vaizdo fiksavimo vykdymo „jautriose“ vietose, tokiose kaip policijos įstaigos, ligoninės, kitos valstybinės organizacijos, mokyklos pamokų pradžios ir pabaigos metu, bažnyčios ir t.t. Pz., veiklą tiktų vykdyti anksti ryte, techninės priemonės (automobiliai ar dviratės priemonės) turėtų būti suderintos ir naudojamos taip, kad duomenų subjektai galėtų patys suprasti, kad čia yra vykdomas vaizdo fiksavimas.

3. Duomenų subjektai turėtų būti tinkamai informuoti prieš pradėdant vaizdo fiksavimą. Tai galėtų būti paskelbimas vietos žiniasklaidos priemonėse. Taip pat pateiktas pranešimas vietos duomenų apsaugos priežiūros institucijai.

4. Duomenų subjektui turėtų būti suteikta galimybė realiu laiku prisijungti prie publikuojamo vaizdo ir galimybė „vienu pelės paspaudimu“ panaikinti savo atvaizdą.

5. Neapdoroti duomenys turėtų būti saugomi ne ilgiau, nei jų reikia tikslui pasiekti, t. y. publikuoti jau „sulietus“ vaizdus internete. Nėra aišku, kodėl Google nori saugoti neapdorotus duomenis, po jų publikavimo dar 12 mėnesių.

6. Google turėtų pasirūpinti, kad ši veikla būtų kuo dažniau tikrinama, ir skelbti tokių patikrinimų rezultatus.

7. Neapdoroti duomenys neturėtų būti atskleidžiami trečiosioms šalims.

8. Turi būti nustatyti visų tipų duomenų saugojimo terminai.

9. Duomenų subjekto prašymai panaikinti arba „sulieti“ norimą vaizdą, turėtų būti vykdomi nedelsiant.

Išvados

Nepaisant to, kad kai kuriose šalyse Google pranešė apie numatomą Streetview vykdymą, kyla klausimas dėl Google kaip duomenų valdytojo statuso, be savo atstovo toje šalyje. Google planuoja, kad kompanijos atstovybė Airijoje galėtų atstovauti kompaniją visoje ES.

Šiuo metu Austrijoje ir Čekijoje Streetview veikla yra sustabdyta dėl galimo duomenų subjektų privatumo pažeidimo, nors Rumunijos kompanija NORC panašią veiklą Austrijoje sėkmingai vykdo toliau. Italijos teismas nubaudė tris Google darbuotojus, kurie buvo atsakingi už vaizdų saugojimą ir jų tvarkymą, po to, kai Google užfiksuotas vaizdo įrašas, kur paaugliai žiauriai elgiasi su autizmu sergančiu vaiku, pateko į internetą. Google apskundė nutartį, motyvuodama, kad taip pažeidžiama žodžio ir raiškos laisvė. 2009 m. gegužę Vokietijoje nuo 10000 iki 99999 tūkstančių žmonių (tikslaus skaičiaus Google neatskleidžia) pateikė prašymus panaikinti jų namų atvaizdus iš Streetview sistemos. Šveicarijoje

tebenagrinėjama byla, iškelta Google už tai, kad ši neužtikrino tinkamo žmonių veidų bei automobilių registracijos numerių tinkamo „suliejimo“.

Nepaisant visų probleminių aspektų, Google neketina nutraukti vykdomo Streetview projekto Europoje. Kol kas ši kompanija tiesiogiai nėra paskelbusi apie numatomą veiklą Lietuvos teritorijoje, tačiau lapkričio mėnesį Estijoje registruota žemėlapių kūrimo kompanija Regio AS pranešė Lietuvos Respublikos Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai, kad ketina vykdyti gatvių ir pastatų fotografavimą ir šias nuotraukas panaudoti savo veikloje, o ateityje galbūt ši informacija bus naudinga ir Google Streetview vykdomame projekte. Todėl Europos šalių duomenų apsaugos priežiūros institucijos turi laikytis principinės pozicijos ir toliau atidžiai stebėti Google Streetview projektą.